

KANSAINVÄLISET SUHTEET KESKEISET KÄSITTEET

HI02/Kuusankosken lukio/Parkkonen

MITÄ ON KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA?

- Kansainvälinen politiikka on valtioiden välisiä **suhteita** ja niiden hoidossa käytetyt **toimintatavat**
- **Diplomatia** (neuvottelu, yhteistyö)
  - Vrt. voimapolitiikka
- **Konflikti** (vakava selkkkaus, jossa kuolonuhreja, uhkaa kärjistyä sodaksi; valtion sisäinen tai valtioiden välinen)
- **Jäätynyt konflikti** (maiden välinen ristiriita, jota ei ole onnistuttu ratkaisemaan)
- **Kriisi** (kärjistynyt tilanne)
- **Sota** → **kriisi voi eskaloitua eli laajentua sodaksi**

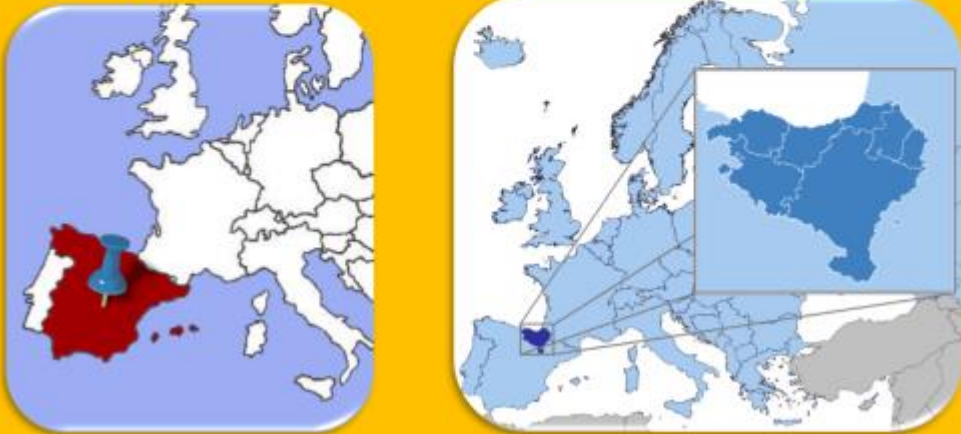
Valtio = poliittinen kokonaisuus, jolla on selkeät rajat

Kansallisvaltio = kansa, valtio, kieli, kulttuuri, alue.

STATE VS NATION

A state is an independent political entity with clear geographic boundaries

A nation is a large population that shares the same culture, language, traditions, history...

The image contains two maps. The left map shows a map of Europe with a red-shaded area representing a state with clear geographic boundaries. The right map shows a map of Europe with a blue-shaded area representing a nation, which is a large population sharing the same culture, language, traditions, and history. The blue-shaded area is larger and more irregular than the red-shaded area.

Kansa = väestö, jolla on sama kulttuuri, kieli, perinteet ja historia.

Nationalismi = aate, jonka tavoitteena on edistää kansallisvaltioiden syntymistä.

LEAGUE OF NATIONS

SOCIÉTÉ DES NATIONS

- Säätöpohjainen kansainvälinen yhteistyö kansallisvaltioiden välillä
- 1.ms jälkeen luotiin Yhdysvaltain johdolla Kansainliitto (USA jäi pois)
- 2.ms jälkeen syntyi Yhdistyneet kansakunnat YK (USA mukana), nyk 196 valtiota jäsenenä.

HEGEMONIA

- **Valtion johtava asema maailmassa**
  - 1500-luvulla Espanja, Portugali.
  - 1600-luvulla Hollanti.
  - 1700-1800-luvuilla Iso-Britannia.
  - 1900-2000-luvuilla USA
- Edellytyksenä hegemonialle ylivoimaiset **taloudelliset ja sotilaalliset voimavarat eli resurssit**

DOKTRIINI, OPPI, LINJA

- = valtion harjoittama ulkopolitiikan linja
- Esim. *Monroe-oppi*, *Trumanin oppi* USA:ssa
- *Paasikiven-Kekkosen linja* Suomessa

STATUS QUO - POLITIikka

- Pyrkimys **säilyttää** vallitseva tilanne ja rauha
- Olemassa oleva voimatasapaino
  - Vallan jakautuminen valtioiden resurssien mukaisesti maailmassa
  - Jatkuvasti muuttuva
- Usein pienet maat hakevat status quo – tilannetta.

Sotilaallinen interventio eli väliintulo. Voimapolitiikkaa. Valtio voi pyrkiä laajentamaan alueitaan tai lisäämään vaikutusvaltaansa tai puuttumaan toisen maan sisäisiin asioihin.

YKSI-, KAKSI- JA MONINAPAINEN MAAILMA

- **Yksinapainen:** yksi suurvalta
  - esim. USA 1990-luvulla
- **Kaksinapainen maailma:** kaksi suurvaltaa
  - esim. Kylmän sodan aika, NL ja USA 1945-1991
- **Moninapainen maailma:** useita suurvaltoja
  - esim. 1920-30-luvuilla Iso-Britannia, Ranska, Saksa, Italia, Yhdysvallat

Tänä syksynä myös Kaliningradin yliopiston opiskelijat aloittavat lukuvuoden pakollisella "Venäjän valtion perusteet" -kurssilla. Kuva: AOP (2023)

- Historiapoliitiikka = historiaa tulkitaan tarkoitushakuisesti osana omia poliittisia tavoitteita

Venäjä on aloittanut uuden Kremlille mieleiseksi muutetun historian opetuksen kaikilla kouluasteilla. Myös peruskouluissa otettiin syksyllä käyttöön uusi historian kirja. (2023)

- Venäjän uusi valtio-oppi vihjaa Suomen kuuluvan Venäjään.

Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen tutkija **Simo Mikkonen** ei säästele sanojaan.

– Kyllä se on ihan selkeää poliittista propagandaa. Kun katsoo länsimaisesta yliopistolaitoksesta käsin, se on karseaa, hän sanoo.

<https://yle.fi/a/74-20047911>

KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN KOULUKUNNAT:

Realismi

- Rationaalinen, järkiperäinen näkemys.
- Valtatasapainon hakeminen (edut, elintila – kamppailu resursseista)
- Valtioiden väliset suhteet tärkeitä.
- Elintärkeät kansalliset edut määräävät toimintaa.
- Kansallinen turvallisuus liittolaisten kanssa, rajoitettu kollektiivinen turvallisuusympäristö esim. Nato.
- Sota on korjaava toimenpide, käytetään tarvittaessa keskinäisten ristiriitojen ratkaisemiseen.

Idealismi

- Moraali, etiikka määrittävät.
- Yleismaailmalliset arvot ohjaavat kansainvälistä yhteistyötä esim. demokratia, ihmisoikeudet.
- Valtioiden välinen yhteistyö hyödyllistä + kollektiivinen sääntöpohjainen maailmanjärjestys.
- Globaalit tapahtumat ovat tärkeitä kaikille.
- Kollektiivisen turvallisuuden järjestöt esim. YK on tärkeä.
- Sota on moraalinen epäonnistuminen.

Taloussystemin manipulointi, diplomaattinen paine, vaaleihin sekaantuminen, pakolaisten ohjailu, korruptio, kyberhyökkäykset, valeuutiset...

1800-luvun poliittiset aatteet

1800-luvun poliittiset aatteet

	Konservatismi	Liberalismi	Sosialismi	Nationalismi
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> ■ säätyvallan ja vanhojen instituutioiden säilyttäminen ■ esivallan ja perinteiden kunnioitus ■ uskonto keskeinen arvo ja yhteiskuntaa koossa pitävä voima ■ valtio yksilöä tärkeämpi, yksilöllä merkitystä vain valtion jäsenenä 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ihmisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien (äänioikeus ja yhdistymis- ja kokoontumisvapaus) laajentaminen ■ yhteiskunnan uudistaminen purkamalla säätyvalta ■ kasvatus ja koulutus yhteiskunnallisen nousun väyläksi ■ yksilönvapauden korostaminen ■ talouden vapauttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ työväestön poliittisen ja taloudellisen aseman parantaminen ■ luokkaerojen poistaminen ■ kapitalismin korvaaminen järjestelmällä, joka ei perustu yksityisomistukseen ja voitontavoitteluun ■ tuotantovälineiden siirtäminen yhteiskunnan haltuun ■ luokkatietoisuus yksilöllisiä tavoitteita tärkeämpi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ oma kielen, kulttuurin ja kansallisen erityislaadun korostaminen ■ yksi kansa, yksi valtio ■ kansallisen tietoisuuden rakentaminen ■ kansan määrittely yhteisen kielen, kulttuurin, historian ja maantieteellisen alueen kautta
Merkittäviä ajattelijoita	Edmund Burke	Jeremy Bentham Adam Smith	Karl Marx Eduard Bernstein	Friedrich Hegel Johan Snellman
Kannattajia	aatelisto, ylemmät virkamiehet, papisto, upseerit	koulutettu keskiluokka ja yrittäjät (porvarit)	työväenluokka ja osa sivistyneistöstä	ylä- ja keskiluokka

- [aatteet](#)

Eugene
Delacroix:
Vapaus johtaa
kansaa, 1830
(Romantiikka).

SOTIEN SYITÄ:

- **Nationalismi, kansallistunne** (me – muut)
  - Yhdistyneenä väkivaltaiseen ajatteluun ja/tai totalitarismiin
  - “oman kansan yhtenäisyyden vaaliminen”
- **Historia:** vanhat vihollisuudet, kaunat, kiistat; revanssin hakeminen.
- **Valtion yhteiskuntajärjestelmä**
  - Demokratiat rauhanomaisia
  - Diktatuuri totalitaarinen -> voimapolitiikka
- **Asevarustelu:** jännitteet ja kilpavarustelu
- **Geopolitiikka:** alueen tärkeä sijainti
- **Talousedut** esim. Raaka-aineet (öljy, vesi)
- **Kulttuuri ja arvot voivat luoda pohjan sodan syyttymiselle**
  - Uskonnollinen, poliittinen tai etninen ryhmä

